Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра зарубіжної преси та інформації

Затверджено на засіданні кафедри
зарубіжної преси та інформації
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2020 р.)

В. о. завідувача кафедри –
доктор наук із соціальних комунікацій,
професор М. Г. Житарюк

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ПРО ЖУРНАЛІСТИКУ**», що викладається в межах ОПП (ОНП) третього освітньо-наукового рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика

Львів – 2020

СИЛАБУС КУРСУ
«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ПРО ЖУРНАЛІСТИКУ»
2020-2021 навчального року

Назва курсу	«Сучасні проблеми науки про журналістику»
Адреса викладання курсу	Вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра зарубіжної преси та інформації
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладачі курсу	Житарюк Мар'ян Георгійович, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, професор кафедри зарубіжної преси та інформації
Контактна інформація викладачів	mgzhyt@i.ua, http://journ.lnu.edu.ua/employee/zhytaryuk-m-h; https://orcid.org/0000-0002-5690-5701, Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 305
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Skype або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	https://journ.lnu.edu.ua/academics/postgraduates
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб вільно оперувати знаннями з теорії і моделей соціальних комунікацій та з їхньою допомогою вміти осмислювати актуальні проблеми журналістики.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Сучасні проблеми науки про журналістику» є завершальною нормативною дисципліною з спеціальності 061 - Журналістика для освітньої програми доктор філософії , яка викладається у п'ятому семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення нормативної/вибіркової дисципліни «Сучасні проблеми науки про журналістику» є формування необхідних теоретичних знань і практичних навиків для інтерпретації, моделювання, конструювання і систематизації з метою творення нових понять, напрямів досліджень і способів розв'язання проблем в науці про журналістику традиційними і новими науковими методами, необхідних для аспірантів (докторантів) для оволодіння сучасними підходами та інструментами для їх вирішення.
Література для вивчення дисципліни	**Базова**: 1. Житарюк М.Г. Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство: монографія / Мар'ян

	Житарюк. – Львів: Простір-М, 2008. – 416 с. Також в електронному вигляді: http://tmk-ti-vdpu.at.ua/_ld/0/30_monograf_a5_cd.pdf 2. Житарюк М.Г. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація): навч. посібн.: електронний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 220 с. . Режим доступу: http://modeli-mi.ucoz.ua/load/ 3. Журналістика: словник-довідник / авт..-уклад. І.Л. Михайлин. – К.: Академвидав, 2013. – 320 с. – (Серія “Nota bene”). 4. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука: підручник /І. Л. Михайлин. - Суми: Університетська книга, 2009. – 336 с. 5. Шкляр М.Ф. Основы научных исследований: Учебн. пособ. для бак. / М.Ф.Шкляр. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2012. — 244 с. **Допоміжна:** 1. Гриценко О., Кривошея Г., Шкляр В. Основи теорії журналістської діяльності. – К., 2000. – 204 с. 2. Житарюк М.Г. Теорія та історія соціальних комунікацій: електронний посібник. – Вінниця, 2016. Режим доступу: http://tmk-ti-vdpu.at.ua/_ld/0/43_TISK-TEZY-2016_.pdf 3. Журналістика: словник-довідник / авт..-уклад. І.Л. Михайлин. – К.: Академвидав, 2013. – 320 с. – (Серія “Nota bene”). 4. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підручник / Володимир Здоровега; 2-е вид., перероб. і допов. - Львів: ПАІС, 2004. – 268 с. 5. Лось Й.Д. Публіцистика й тенденції розвитку світу: посібник / Йосип Лось. – Львів: ПАІС, 2008. – 376 с. 6. Хрестоматія з теорії тексту масової комунікації [Текст] : навч. посіб. / уклад. Е. Г. Шестакова. – Донецьк : Норд-прес, 2009. – 283 с. 7. Шкляр М.Ф. Основы научных исследований: Учебн. пособ. для бак. / М.Ф.Шкляр. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2012. — 244 с. **Періодичні видання** 1. Актуальні питання масової комунікації 2. Вісник Львівського університету. Серія: журналістика 3. Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника 4. Збірник праць Науково-дослідного центру періодики 5. Інформаційне суспільство 6. Наукові записки Інституту журналістики 7. Образ.

	8. Стиль і текст. 9. Теле- та радіожурналістика 10. Українське журналістикознавство 11. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: «Соціальні комунікації»
Тривалість курсу	Курс складається з 90 год.
Обсяг курсу	32 год. лекційних занять та 58 год. самостійної роботи. Тижневе навантаження студента складає 2 год. аудиторних занять та 3,625 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу аспірант буде : *знати*: історію зародження, становлення і розвитку українських та зарубіжних концепцій журналістики, теорії, системи і моделі масової комунікації та масової інформації, актуальні проблеми, завдання й виклики сучасної науки про журналістику, наукові методи дослідження проблем журналістики, та *вміти*: фахово ідентифікувати, вирізняти й критично осмислювати соціокультурні процеси з погляду аналізатора соціокультурного простору і політичної системи; якісно застосовуючи наукові методи дослідження проблем журналістики, сповна виявляти й розв'язувати актуальні проблеми українського журналістикознавства.
Ключові слова	Наукові методи дослідження, теорії журналістики, моделі журналістики
Формат курсу	Очний. Для кращого розуміння тем проведення лекцій та консультацій
Теми	Див. СХЕМУ КУРСУ, додану до силабуса
Підсумковий контроль, форма	Комбінований (письмовий та усний) іспит в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з журналістикознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату доктора філософії зі спеціальності 27.00.04 – теорія та історія журналістики
Навчальні методи та техніки під час викладання курсу	Лекції, консультування, дискусії
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Вивчення курсу може не потребувати використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні тощо : 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 25. • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 25. • іспит/залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 50. Підсумкова максимальна кількість балів – 100. **Письмові роботи:** Очікується, що аспіранти виконають декілька видів письмових робіт (есе, наукова стаття або виступ на конференції). **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи аспірантів будуть

	їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших авторів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі аспіранти відвідають усі аудиторні заняття з курсу. Слухачі повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку вони зобов'язані дотримуватися усіх строків, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. **Література.** Усю літературу, яку аспіранти не зможуть знайти самостійно, викладач надасть виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Аспіранти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає у переліку рекомендованих. П**олітика виставлення балів.** Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні (контрольній), самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, якщо це не пов'язано з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності **не толеруються**.
Питання до заліку чи екзамену.	Опублікована (прийнята до друку) наукова стаття у фаховому виданні – до 50 балів. Опублікована (прийнята до друку) стаття у науковому журналі – до 40 балів. Опублікована (прийнята до друку) доповідь на міжнародній конференції – до 50 балів. Опублікована (прийнята до друку) доповідь на всеукраїнській конференції – до 40 балів. Опубліковані (прийняті до друку) тези на міжнародній конференції – до 40 балів. Опубліковані (прийняті до друку) тези на всеукраїнській конференції – до 30 балів. Підготовлені стаття (доповідь, тези), але не прийняті до друку, - до 50 відсотків від прийнятих до друку
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу може бути надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ, АБО СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ПРО ЖУРНАЛІСТИКУ»

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
МОДУЛЬ 1 Генеза науки про журналістику					
1-3	**Тема 1. Історіософія журналістики: ретроспектива від зародження до глобалізації** Концепції свободи друку і теорії журналістики: Ідейно-теоретичні концепції свободи преси (абсолютної свободи – Дж. Мільтон, державного контролю – Платон, Т. Гоббс, Дж. Локк, авторитарні – Ж.-Ж. Руссо, Ґ. Геґель, ліберальні – Д. Юмм, Дж. Ераскін, Дж. Стюарт Мілль, соціальні – В. Вейтлінґ, К. Маркс, Ф. Енґельс, В. Лєнін). Авторитарна система журналістики. Лібертарійська система журналістики. Журналістика соціальної відповідальності. Тоталітарна (соціалістична) система журналістики. Інформаційна доба.	*Лекції + дискусія*	Житарюк М.Г. Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство: монографія / Мар'ян Житарюк. Львів: Простір-М, 2008. 416 с. Також в електронному вигляді: http://tmk-ti-vdpu.at.ua/_ld/0/30_monograf_a5_cd.pdf	Опрацювати концепції свободи друку і теорії журналістики:	3-4 тижні
4-5	**Тема 2. Науково-методологічна основа досліджень із журналістики.** Огляд наукової літератури з журналістикознавства та актуальних і глобальних проблем наукової галузі. Характеристика наукових методів та інструментів дослідження.	*Лекції*	Журналістика: словник-довідник / авт..-уклад. І.Л. Михайлин. К.: Академвидав, 2013. 320 с. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підручник / Володимир Здоровега; 2-е вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. 268 с. Лось Й.Д. Публіцистика й тенденції розвитку світу: посібник. Львів: ПАІС, 2008. 376 с. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука: підручник. Суми: Університетська книга, 2009. 336 с. Хрестоматія з теорії тексту масової комунікації [Текст] : навч. посіб. / уклад. Е. Г. Шестакова. Донецьк : Норд-прес, 2009. 283 с. Шкляр М.Ф. Основы научных исследований: Учебн. пособ. для бак. / М.Ф.Шкляр. М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2012.244 с.	Повторити наукову літературу з журналістикознгавства в контексті наукової методології	5-6 тижні
6-7	**Тема 3. Наукові школи і різновиди журналістики**	*Лекції*	Гриценко О., Кривошея Г., Шкляр В. Основи теорії журналістської діяльності. К., 2000. 204 с.	Повторити теорію жанрів, форм і	7-8 тижні

	Теорія жанрів. Проблемно-тематичний класифікатор. Європейська (континентальна) журналістика. «Острівна» (англо-саксонська) журналістика. Скандинавська журналістика. «Якісна» і «масова» журналістика.		Бочковський О. І., Сірополко С. Українська журналістика на тлі доби (історія, демократичний досвід, нові завдання). Мюнхен, 1993, 204 с.	відомості про школи журналістики	
7-8	**Тема 4. Основні журналістські теорії.** Теорія журналістики. Теорія демократичної участі журналістики. Теорія періоду розвитку. Теорія журналістської еліти. Теорія інформаційного окреслення. Теорія масової комунікації. Теорія мінімального ефекту.теорія настановної ролі масової комунікації. Теорія «підшкірної ін'єкції». Теорія п'яти «А». теорія п'яти «С». теорія п'яти «W». Теорія преси. Теорія селективного сприйняття. Теорія тетрод. Пентада Ґ.Лассвела.	Лекції	Житарюк М.Г. Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство: монографія / Мар'ян Житарюк. Львів: Простір-М, 2008. 416 с. Також в електронному вигляді: http://tmk-ti-vdpu.at.ua/_ld/0/30_monograf_a5_cd.pdf Житарюк М.Г. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація): навч. посібн.: електронний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 220 с. . Режим доступу: http://modeli-mi.ucoz.ua/load/	Повторити й осмислити та закріпити основні теорії журналістики, комунікації та інформації	9-10 тижні
МОДУЛЬ 2 **Сучасні виклики і проблеми теорії журналістики**					
9-11	**Тема 5. Моделі масової комунікації та журналістики.** Західні моделі журналістики і масової комунікації (Модель процесу масової комунікації Вілбура Шрамма, соціологічна модель Джона та Матильди Райлі, соціальна модель М. де Флера, психологічна модель Ґерберта Малецкі, суспільно-культурна модель А. Тудора). Радянські моделі журналістики і масової комунікації (Соціологічні моделі А. Алєксєєва, соціологічна модель М. Лауристін, соціально-психологічна модель Ю. Воронцова, модель телевізійної журналістики Е.Багірова). Сучасні російські моделі журналістики (Модель журналістики Є. Прохорова, онтологічна модель системи масової інформації Є. Ахмадуліна, лінгвосоціальна модель журналістського твору Віри Богуславської та Ігоря Богуславського). Українські моделі журналістики (Конфігуранційна модель журналістського тексту В. Шкляра, системний конфігуратор аргумента В. Шкляра, різновиди аргументації в журналістиці (В. Здоровега), системний конфігуратор ідеї (В. Шкляр), системний конфігуратор проблеми (В. Шкляр), лінгвосоціокультурні моделі О. Федик,	Лекції, групова робота або тести	Житарюк М.Г. Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство: монографія / Мар'ян Житарюк. Львів: Простір-М, 2008. 416 с. Також в електронному вигляді: http://tmk-ti-vdpu.at.ua/_ld/0/30_monograf_a5_cd.pdf Житарюк М.Г. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація): навч. посібн.: електронний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 220 с. . Режим доступу: http://modeli-mi.ucoz.ua/load/ Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підручник / Володимир Здоровега; 2-е вид., перероб. і допов. - Львів: ПАІС, 2004. 268 с. Лось Й.Д. Публіцистика й тенденції розвитку світу: посібник / Йосип Лось. Львів: ПАІС, 2008. 376 с. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука: підручник /І. Л. Михайлин. Суми: Університетська книга, 2009. 336 с.	Осмислити моделі масової комунікації та журналістики в контексті західного, радянського (російського) та українського досвіду. *За можливості, використати у підготовці наукової статті або виступу на конференції*	11-12 тижні

	інформаційно-інтерпретаційна модель відображення, модель ефективності журналістики, українська універсальна модель журналістики (М. Житарюк). Типологічна модель сучасної журналістики України (М .Житарюк)).				
11-12	**Тема 6. Прикладні соціокомунікативні моделі** Семіотичні моделі (Романа Якобсона, Юрія Лотмана, Умберто Еко, текстова модель Олександра П'ятигорського). Герменевтична модель Густава Шпета. Соціологічна модель П'єра Бурдьє. Прагматична модель Пола Ґрайса. Стереотипна модель комунікації. Культурологічна модель Михайла Бахтіна. Прагматична модель Чарльза Морріса. Наративна модель Цвєтана Тодорова. Літературна модель Віктора Шкловського. Модель контент-аналізу Оле Хольсті. Розвідувальна модель Вашінгтона Плетта. Конфліктологічна модель Вільяма Юрі.	Лекції	Житарюк М.Г. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація): навч. посібн.: електронний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 220 с. . Режим доступу: http://modeli-mi.ucoz.ua/load/ Житарюк М.Г. Теорія та історія соціальних комунікацій: електронний посібник. Вінниця, 2016. Режим доступу: http://tmk-ti-vdpu.at.ua/_ld/0/43_TISK-TEZY-2016_.pdf Бурдье П. Социология политики. М.: Socio–Logos, 1993. Пятигорский А. Мифологические размышления. Лекции по феноменологии мифа. М.: Языки словянской культуры, 1996. С.56–59. Шпет Г.Г. Герменевтика и её проблемы // Контекст-1989. М.: Наука, 1989. Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история. М.: Языки русской культуры, 1996. Грайс Г.П. Логика и речевое общение // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVI. Лингвистическая прагматика. – М.: Прогресс, 1985. С.216-236.	Повторити й осмислити та законспектувати (основні положення) прикладних соціокомунікативних моделей. *За можливості, використати у підготовці наукової статті або виступу на конференції*	13-14 тижні
13-14	**Тема 7. Прикладні соціокомунікативні теорії** Теорія соціального навчання. Теорія культивації. Теорії соціалізації. Теорія використання і задоволення. Теорія «нав'язування порядку денного». Когнітивна (конструктивістська) теорія. Мотиваційні теорії рівноваги і мотиваційні теорії задоволення потреб. Теорія структурного балансу (Фріц Гайдер). Психоаналітичні теорії (теорія когнітивного дисонансу, теорія конгруентності та ін.). Теорія «управління враженням» (Ервін Гоффман та Кенет Берк). Мотиваційна теорія (Абрагам Маслоу). Теорія дзеркального «Я» (Чарльз Кулі). Теорія розвитку пізнання (Жан Піаже). Теорія морального розвитку (Лоренц Колберг). Психоаналітичні теорії (Зігмунд Фрейд,	Лекції	Андреева Г.М., Богомолова Н.Н., Петровская Л.А. Зарубежная социальная психология XX столетия: Теоретические подходы. М.: Аспект Пресс, 2002. С.95. Соколова И.В. Социальная информатика и социология: проблемы и перспективы взаимосвязи. М.: Союз, 1999. Почепцов Г. Теория коммуникации. М.: Рефл–бук; К.: Ваклер, 2001. С.175. Житарюк М.Г. Теорії когнітивної відповідності: функціональні параметри і проблеми ефективності інформаційного балансу в сучасному журналістикознавстві // Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство. Львів, 2008. С.139-154.	Повторити й осмислити та законспектувати (основні положення) прикладних соціокомунікативних теорій. *За можливості, використати у підготовці наукової статті або виступу на конференції*	14-15 тижні

	Ерік Еріксон). Теорія динамічних смислових систем індивідуальної свідомості (Олександр Асмолов).		Харрис Ричард. Теории массовой коммуникации // Психология массовых коммуникаций / 4-е международное издание. Санкт-Петербург: «ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК» - «Издательский дом НЕВА»; Москва: «ОЛМА-ПРЕСС» 2002. Электронный ресурс. Режим доступа к документу: http://evartist.narod.ru/text5/01.htm; http://rc-analitik.ru/file/%7B98be1636-782c-49c5-83f5-73ee2930b587%7D Брайант Дженнингз, Томпсон Сузан. Основы воздействия СМИ: Пер. с англ. В.В.Кулебы и Я.А.Лебеденка. М.: Издательский дом «Вильяме», 2004. 432 с. Электронный ресурс. Режим доступа к документу: http://yanko.lib.ru/books/smi/osnovu_vozdeystviya_smi.pdf		
15-16	**Тема 8. Когнітивні теорії і концепт журналістики в забезпеченні інформаційного балансу** Головна ідея когнітивних теорій. Розумові складові-когніції. Головні напрями когнітивізму. «Теорія поля» К.Левіна. Феноменологічний метод Закон Кьолера. Когнітивна відповідність. Теорії когнітивної відповідності (Ф.Гайдер, Т.Ньюком, Л.Фестінґер, Ч.Осгуд, П.Таненбаум, Р.Абельсон, М.Розенберґ). Теорії С.Аша, Д.Креча та Р.Крачфілда. Модель інформаційного балансу. Субстанційна природа інформації. Модель інформаційного балансу.	Лекції	Житарюк М.Г. Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство: монографія / Мар'ян Житарюк. Львів: Простір-М, 2008. 416 с. Також в електронному вигляді: http://tmk-ti-vdpu.at.ua/_ld/0/30_monograf_a5_cd.pdf Андреева Г.М., Богомолова Н.Н., Петровская Л.А. Зарубежная социальная психология XX столетия: Теоретические подходы: Учеб. пособие для вузов. **М.: Аспект Пресс, 2002. 287 с.**	Повторити й осмислити та законспектувати (основні положення) когнітивні теорії в контексті забезпечення інформаційного балансу. *За можливості, використати у підготовці наукової статті або виступу на конференції*	16 тиждень
17	Аналіз виконаних письмових робіт, насамперед наукових статей, виступів на конференціях	Групове обговорення, консультація		Підбиття підсумків роботи протягом семестру	17 тиждень

Проф. М. Г. Житарюк